

Stefania Biancani

Kada kraljica odloži krunu i krene u vrt

Opazanja o portretu vladarice – od Marije Antoanete do Windsora i o naslijeđu Élizabeth Vigée Le Brun

Godine 1778. Élizabeth Vigée Le Brun naslikala je prvi portret Marije Antoanete koji je zadovoljio kraljčinu potragu za vlastitim službenim portretom: oficijelna ikonografija koja uspijeva istodobno veličati njezino kraljevsko visočanstvo i njezinu mladost. U idućih deset godina Le Brun elaborira i druge prikaze svoje kraljice zaštitnice, sve do velike ikone Marije Antoanete s djecom (1787.). Već 1783. jedan je drugi portret izazvao skandal na pariškom Salonu: radilo se o slici Marije Antoanete en gaulle ili u košulji, koji je kontekstu ove službene manifestacije imao revolucionarnu ikonografiju. Slikarica ju je odlučila prikazati izvan svake službene dužnosti, obučenu u mekanu košulju od muslina i sa širokim pernatim šeširom s cvjetnom vrpcom. Ikonografija koja, čini se, želi zabilježiti jedan intimni trenutak u životu Marije Antoanete, koja se voljela povlačiti u oazu engleskog vrta u Malom Trianonu. Takvo portetno rješenje vrlo je moderno i utjecajno te predodređeno za uspjeh. Među velikim vladaricama Europe, savršen model za Franza Xavera Winterhaltera (1805.-1873.) svakako je Sissi: putem portreta slikar uspijeva ostvariti univerzalan mit o ljepoti mlade kraljice. Put koji je započela Élizabeth Vigée Le Brun kroz sukobe zbog neformalnog portreta vladarice napokon je prokrčen. Federico Zeri bilježio je potom refleksije slikarske formule koju je Le Brun elaborirala i u svijetu fotografije, posebno one anglosaske. Od 1930. do 1979. sir Cecil Beaton fotografira članove engleske kraljevske kuće. U Beatonovu su objektivu dvorske dame postajale nove dive, slučaj u kojem za buduću kraljicu postaje nužno udaljiti se od uzvišenih shema ne bi li se tako približila buržujskoj retorici. Na slici Kolijevka Berthe Morrisott, kraljica Elizabeta više nije književna heroina niti dvorska dama, već stvarna žena. Takvo što možda ne bi bilo moguće da prije nekih dvjestotinjak godina jedna slikarica nije shvatila da ponekad i kraljica može ostaviti krunu i otići u vrt brati cvijeće.

Prijevod s talijanskoga: Nina Šepić